

Bevezetés

A *Thalassa* indulásakor, 1990-ben középiskolás voltam, és bár a pszichológia már érdekelt, a lap létezéséről valószínűleg még nem tudtam. Az első találkozás az egyetemen, talán épp Erős Feri óráján történhetett. Néhány évvel később ez lett első publikációm befogadó helye is, ami fontos pillanat az ember életében. Azt nem sejtettem, hogy három évvel ezután már a szerkesztőség tagja, egy inspiráló, kreatív műhely része is lehetek. Csupa olyan dolgot találtam meg a folyóiratban, ami nagyon érdekelt, és nagyon közel állt hozzám (és az egyetemen sajnos keveset kaptam belőle): a történeti vizsgálódás és forrásfeltárás, az interdiszciplinaritás, a társadalmi-kulturális beágyazottság és kitekintés, a határterületek iránti nyitottság. És feltehetőleg még sokan voltak ezzel így; a kedvező társadalmi közeg lehetővé tette a lelkes lapalapítók és a fogékony, új ismeretekre vagy éppen régi, csak bűvópatakokban létező történetekre éhes olvasók találkozását – ahogy nyolcvan évvel korábban azt is, hogy a pszichoanalízis követőkre találjon a dualizmuskori Magyarországon.

A *Thalassa*, amint ezt ebben a jubileumi számban is sokan leírják, több jelentős és a lap indulása idején még kevéssé feldolgozott társadalmi problémát először tárgyalt pszichoanalitikus megközelítésben Magyarországon, hiánypótló szövegeket és fordításokat elérhetővé téve. Ezek részben a műtfeldolgozáshoz kapcsolódó témakörök voltak, mint a [holokauszt](#) vagy a [kelet-európai pszichoanalízistörténet](#)¹, részben addig nálunk alig létező irányzatok és kérdések, mint a [feminizmus](#) és a [szexuális orientációk](#), a [posztmodern](#), a [daseinanalízis](#), a [pszichobiográfia](#) vagy a pszichoanalitikus [filmelmélet](#). A harminc évet természetesen végigkísérték a pszichoanalitikus életműveket bemutató számok is: Ferencziről (visszatérően), Róheimről, [Lacanról](#), [Szondiról](#), Julia [Kristeváról](#), George [Devereux-ről](#), [Bálint Mihályról](#), vagy később, már *Imágó Budapest*ként, [Ábrahám Miklósról és Török Máriáról](#).

A nyomtatott *Thalassa* majdnem összes száma elérhető az interneten is; ez a tartalmas [honlap](#) – amely a számokon kívül egyéb értékes anyagokat, bibliográfiákat és a folyóirat kiadásában megjelent kötetekről szóló ismertetéseket is tartalmaz – a *Thalassa* fáradhatatlan szerkesztőségi titkára, majd az *Imágó Budapest* szerkesztőségi tagja, Kovács Anna munkája.

¹ Lásd még: [http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/\(11\)2000_2-3.html#200023](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/(11)2000_2-3.html#200023)

A harminc év rengeteg változást hozott a társadalomban, és (részben ezzel összefüggésben) a lapban is. Ennek legláthatóbb jele, hogy 2011-től *Imágó Budapest* néven, és a Ferenczi Sándor Egyesület helyett az Imágó Egyesület kiadásában jelenik meg. A 2000-es években átalakult, bővült a szerkesztőség is, elsősorban a Pécsi Tudományegyetem Elméleti Pszichoanalízis Doktori Programján végzett kutatókkal (Bálint Katalin, Borgos Anna, Gyimesi Júlia, Kovai Melinda, Kőváry Zoltán, Lénárd Kata, Papp Orsolya). De nem is annyira a lap formája vagy a tartalma, inkább a szerepe és a közege változott meg. A kezdeti hiánypótló, „forradalmi” tematikákhoz és cikkekhez képest a későbbi évek számai talán már kisebbet „szólnak”, és más rétegeket szólítanak meg, hiszen azóta nemcsak pszichológiai, sőt pszichoanalitikus lapból lett több (miközben a folyóiratkultúra egésze erősen leszűkült), de megsokszorozódott az egyéb információk és fórumok arzenálja is. Vikár György a tízéves évfordulón még ezt írta:

„Miután a magyar pszichoanalízisnek saját folyóirata nem volt, a *Thalassának* be kellett tölteni a pszichoanalitikus szaklap szerepét is, miközben az interdiszciplinaritást is szolgálta. [...] A sok információ, amit a *Thalassa* korunk szellemi áramlatairól közvetít, segít bennünket abban, hogy ne zárkózzunk be rendelők elefántcsonttoronyába, hanem felismerjük azt a kulturális kontextust, amelyben dolgozunk és élünk.”²

Ez utóbbi szemléletet az *Imágó Budapest* is magáénak vallja, és a pszichoanalízistörténeti témákon túl igyekszik analitikus nézőpontból olyan aktuális tudományos vagy szociális kérdéseket is körüljárni, mint az [idegtudomány](#), a [társadalomkritika](#)³, az [online tér](#), a [migráció](#) vagy az [ökológia](#). Miközben fájdalmasan érintett minket a nyomtatott lap megszűnése, az internetes megjelenés szélesedést is hozott; az egyéb felületek, elsősorban a Facebook pedig nagyobb közösségi elérést, a nyomtatott példányhoz képest több olvasót tudtak bevonni. Ehhez hozzájárult a lap- és könyvbemutató [Imágó-estek](#) népszerűsége is. Ez azt mutatja, hogy ma is szükség van színvonalas és felkészült, de a szűk szakmai rétegnél tágabb közönséget célzó publikációkra és eseményekre.

Mindezekhez képest váratlanabb és hűsbavágóbb változás, hogy idén elvesztettük Erős Ferit, a lap szellemi atyját és motorját. Az ő reflektáló, visszatekintő, elemző-értékelő írása hiányzik leginkább ebből a születésnapjából.

Ugyanakkor a lap alapszellemsége ma sem más, mint amit Hidas György az első számban megfogalmazott:

„A *Thalassával*, e folyóirattal emlékezünk Ferenczi szellemségére, és visszatérünk a kezdetek sokszínűségéhez, az egészlegességhez, amelyben az emberi életnek, a kultúrának, a társadalmi létnek jelentős egymásra hatása gazdagítja és elmélyíti a pszichoanalitikus gondolatokat. Törekszünk arra, hogy helyt adjunk olyan tanulmányoknak – a filozófia, a történelem, a nyelvészet, a pedagógia, a szociológia és a tudományok más ágainak köréből –, amelyek

² Vikár György levele a *Thalassához*. 1999, 10(2-3): 153.

[http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/\(10\)1999_2-3/153-156_Levelek_a_Thalassahoz.pdf](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/(10)1999_2-3/153-156_Levelek_a_Thalassahoz.pdf)

³ Lásd még: <https://imagobudapest.hu/tarsadalomkritika-i/> és <https://imagobudapest.hu/tarsadalomkritika-ii/>

merítettek a lélekelemzés tapasztalataiból, vagy amelyek megtermékenyítően hatottak a pszichoanalízisre.”⁴

Számunkban először néhány átfogóbb visszatekintés olvasható a *Thalassa* és az *Imágó Budapest* történetéről: egy személyesebb hangú emlékezés Székács Judittól a lap fogantatásának körülményeiről és a történetírás nehézségéről, és egy-egy áttekintő írás Bókay Antaltól és Békés Verától a harminc év néhány kiemelt pontjáról és tendenciájáról. Erdélyi Ildikó szubjektív, asszociatív írása elsősorban Erős Feri alakját idézi fel.

Megkérdeztünk néhány (nagyrészt, de nem kizárólag szakmabeli) *Thalassa/Imágó*-olvasót a laphoz fűződő viszonyáról és gondolatairól. Az írásban vagy szóban készült interjúkban Mészáros Judit, Csabai Márta, Schmelowszky Ágoston, Pető Katalin, Kathleen Kelley-Lainé, Robert Kramer, Békés Vera, Pléh Csaba, Bokor László, Ajkay Klára, Mária Dóra és Várkonyi Benedek válaszol kérdéseinkre. Az interjúk készítésében közreműködtek Borgos Anna, Kovai Melinda, Kőváry Zoltán, Lénárd Kata és Papp Orsolya.

Közlünk egy különleges „archív” dokumentumot is: Erős Feri 1989-es gépiratos feljegyzését az első számok tartalmának terveiről és egy 1990 tavaszi szerkesztőségi találkozó rajzos lenyomatát, Székács Judit karikatúrájával.

A jubileumi számból Ferenczi Sándor sem hiányozhat: Friedrich Melinda alapos és csupa újdonságot felvonultató tanulmánya Ferenczi sajtószerepléseiről ad áttekintést, amelyek kiegészítik, és személyes vonásokkal is gazdagítják a róla alkotott képet. Ehhez kapcsolódóan három eddig nem ismert Ferenczi-interjút is közlünk New York-i, prágai és budapesti napilapokból.

A születésnapjában sajnos egy nekrológ is helyet kapott: novemberben, 73 éves korában elhunyt Harmat Pál, 1979 óta Bécsben élő pszichiáter, a magyarországi pszichoanalízistörténet máig alapvető monográfiájának szerzője. Martényi Erzsébet emlékezik meg róla.

Még sok születésnapot és sok jó cikket kívánok magunknak és olvasóinknak!

Borgos Anna

⁴ Hidas György: Beköszöntő. *Thalassa*, 1990, 1(1): 3.

[http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/\(01\)1990_1/p03-Bekoszonto.pdf](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/(01)1990_1/p03-Bekoszonto.pdf)